

Adviesraad Monumentale Bomen

Jaarverslag over 2016

Algemeen

De Adviesraad Monumentale Bomen (hierna de Adviesraad) is officieel ingesteld bij het vaststellen van de Bomenverordening 1995 door de gemeenteraad van Den Haag. Tegelijkertijd is de Werkgroep Monumentale Bomen (hierna de Werkgroep) ingesteld met daarin de leden van de Adviesraad en vertegenwoordigers van de Dienst Stadsbeheer. In de praktijk bleek ook de aanwezigheid van de groenbeheerder van de Dienst Publiekszaken – stadsdeel Centrum gewenst. De Dienst Stedelijke Ontwikkeling is agendalid.

De Adviesraad is samengesteld uit vertegenwoordigers van de Bomenstichting, de Algemene Vereniging voor Natuurbescherming voor 's-Gravenhage en omstreken (AVN) en een onafhankelijke boomdeskundige.

De Adviesraad geeft gevraagd en ongevraagd adviezen, is onafhankelijk en werkt onbezoldigd.

In het verslagjaar bestond de Adviesraad uit de volgende personen:

Mevrouw C.M. Visser – voorzitter, namens de Bomenstichting
De heer J.S.H. Gieskes – algemeen lid, namens de AVN
De heer K. Pors – algemeen lid, onafhankelijk boomdeskundige
De heer B. Steenks – algemeen lid, namens de AVN

De heer K. Pors heeft halverwege 2016 meegedeeld om vanwege privéredenen aan het einde van het jaar te willen stoppen als onafhankelijke deskundige bij de Adviesraad. De Adviesraad zal hem node missen en is gestart een vervanger te zoeken.

Monumentale bomen

Monumentale bomen spreken – juist vanwege hun ouderdom, vorm en omvang – zeer tot de verbeelding van mensen. Zij vertellen de geschiedenis van de plaats waar ze staan of de achtergronden waarom deze bomen destijds zijn geplant. Monumentale bomen zijn bovendien van belang vanwege hun ecologische en cultuurhistorische betekenis en hun waarden voor recreatie en educatie. Samengevat, monumentale bomen geven een waardevolle meerwaarde aan de stad.

De aanwijzing, de bescherming en de instandhouding van monumentale bomen is vastgelegd in de Algemene Plaatselijke Verordening van Den Haag (APV).

Den Haag streeft naar duurzaamheid in beheer en onderhoud, zoals betere groeiplaatsomstandigheden, opdat bomen ook in de toekomst de kans zullen krijgen om tot oude en monumentale bomen uit te kunnen groeien.

Monumentale bomen verdienen een zeer hoge bescherming. Allerlei plannen in de directe omgeving van monumentale bomen dienen afgestemd te zijn en zo nodig aangepast te worden op het duurzaam voortbestaan van de monumentale bomen (Nota Haagse Bomen – kiezen voor kwaliteit en diversiteit, vastgesteld in 2008).

Reguliere werkzaamheden van de Adviesraad

De Adviesraad is in 2016 vier maal bijeen gekomen om de lopende zaken te bespreken en de agenda ten behoeve van de bespreking met de Werkgroep voor te bereiden.

De Werkgroep is in 2016 eveneens vier maal bijeen geweest.

Wanneer een advies nodig is bezoekt de Adviesraad de betreffende boom.

Om de lijst van Monumentale bomen te actualiseren heeft de Adviesraad daarnaast 6 dagdelen bomen geschouwd, die mogelijk in aanmerking komen voor de monumentale status.

Gesprek met wethouder Revis

Op 21 november heeft een gesprek met wethouder Revis plaatsgevonden. Onderwerpen van gesprek waren het Huishoudelijke Reglement en de Veterane bomen. Afgesproken is om het gesprek jaarlijks voort te zetten.

Huishoudelijk Reglement

Om het belang en de waarde van monumentale bomen als ook de daaraan gekoppelde regelgeving voor de komende jaren te waarborgen, heeft de Adviesraad op grond van opgedane ervaringen en de veranderende regelgeving een reglement opgesteld.

Het concept is aan wethouder Revis aangeboden voor nadere bespreking.

Veterane bomen

De Adviesraad heeft voorgesteld om markante, oude monumentale bomen echt oud te laten worden. In Nederland is dit een nog vrijwel onbekend begrip maar is met name in Engeland al decennia lang geaccepteerd en breed gewaardeerd. Het zal zonder twijfel een verrijking zijn van de beleving van het Haagse bomenbestand.

Op voorstel van de Adviesraad is de eerste veterane boom in Nederland de monumentale Zwarte linde (*Tilia x europaea*; O5704) aan de rand van de Schapenweide op het landgoed Clingendael.

De wethouder heeft zich bereid getoond om beheermaatregelen te nemen en een voorlichtingsbordje te plaatsen bij deze boom. Veterane bomen zullen geen aparte status krijgen.

Schouwprogramma

De Adviesraad heeft besloten een nieuw schouwronde te organiseren. Belangrijk onderdeel zijn de bomen van het Register van Monumentale Bomen van de landelijke Bomenstichting, die op gemeentelijk niveau niet de monumentale status hebben gekregen.

De suggesties van de groenbeheerders om bomen te nomineren zijn onontbeerlijk.

Werkbezoek

Om kennis en ervaringen over monumentale bomen uit te wisselen brengt de Adviesraad, tezamen met de overige leden van de Werkgroep, jaarlijks een werkbezoek aan andere gemeenten. Op 30 september 2016 was de gemeente Haarlem gastheer. De beheerder van de Algemene Begraafplaats Kleverlaan heeft bevlogen verteld over de bomen, de soorten en herinneringen aan de standplaatsen en graven. Hij was kort daarvoor met pensioen gegaan. Niet alleen zijn deskundigheid maar ook zijn tientallen jaren ervaring hebben bijgedragen aan een boeiende dag.

Adviezen

De Adviesraad heeft in 2016, op verzoek van de Dienst Stadsbeheer en de Dienst Publiekszaken 4 adviezen opgesteld (tabel 1). Daarnaast heeft de Adviesraad zelf aanleiding gevonden om 4 ongevraagde advies uit te brengen (tabel 2). Ook zijn er tijdens het overleg met de werkgroep een drietal adviezen gegeven (tabel 3). In één geval is het niet mogelijk geweest advies te geven.

Onderstaande tabellen geven een overzicht van alle uitgebrachte adviezen van 2016. De adviezen zijn opgesteld in overleg met de overige leden van de Werkgroep en de verantwoordelijk groenbeheerder van de Dienst Publiekszaken van het betreffende stadsdeel.

Tabel 1. Gevraagde adviezen in 2016

Nr	Boom/bomen	Locatie	Advies / reden	Datum advies	Ontheffing RIS
1	1 Gewone beuk (<i>Fagus sylvatica</i> , P402)	Carnegielaan 1	Reden: bouwplan is inmiddels aangepast zodat uitrit van parkeergarage niet meer onder de kroonprojectie van de Beuk valt. Onderzoek wees uit dat de boom zeker tot 1 meter buiten de kroonprojectie wortelt. Adviezen: 1) voor start werkzaamheden een hek plaatsen buiten de kroonprojectie 2) geen werkzaamheden of opslag van materialen onder de kroonprojectie 3) in de zone tot 1 meter buiten de kroonprojectie een zwevende fundering/wortelbrug onder de inrit aan te brengen 4) in geval van grondwateronttrekking moet er gemonitord worden en desgewenst water gegeven worden. 5) Rijplaten toepassen in de transportbaan. 6) na beëindiging van de bouwwerkzaamheden opdracht geven voor verzorging van de ingerotte plek op de stam, het verwijderen van dood hout uit de kroon en een bemesting van de bodem onder de kroonprojectie.	17-06-16	--
2	3 dubbelbloemige paardenkastanjes (<i>Aesculus hippocastanum</i> 'Baumannii', O2213 B,C,F)	Zuiderpark Johanna Naberweg	Reden: bomen zijn dood. De stammen van bomen B en F bevatten holten. Advies: 1) op korte termijn rooien, 2) vervangen door dezelfde soort met maat 30/35 3) voorafgaande aan rooien holten inspecteren op beschermde soorten en desgewenst maatregelen nemen	03-08-16	295180
3	1 iep (<i>Ulmus hollandica</i> 'Belgica'-O403 nr 3)	Van Oldenbarneveltlaan	Reden: door brandstichting in bestaande holte is de restwanddikte onvoldoende om de veiligheid te garanderen. Advies: op korte termijn rooien en vervangen met resistente <i>Ulmus</i> 'New Horizon'.	03-10-16	295578
4	1 Tamme kastanje (<i>Castanea sativa</i> , O4404)	Tasmanstraat - kinderspeelplaats	Reden: schors laat rondom de stam los van maaiveld tot ca 2,5 m hoogte. Slecht in blad. Aantasting door sombere honingzwam. Sterke verdichting van de bodem. Oorzaak mogelijk door werkzaamheden speelplaats en/of verbouwing school. De boom levert gevaar op voor omgeving. Advies: rooien en vervangen door dezelfde soort, maat 30/35.		295940

Tabel 2. Ongevraagde adviezen in 2016

Nr	Boom/bomen	Locatie	Advies / reden	Datum advies	Reactie
1	1 Bruine beuk (<i>Fagus sylvatica</i> 'Atropunicea' O709)	Landgoed Clingendael	Reden: toenemende aantasting door tonderzwam, zwammen aan de stamvoet en op wortels. Handhaven van de boom is vanwege risico's op takbreuk onaanvaardbaar. Huidige beuk fungeert als windbreker voor bomen inde Japanse tuin. Advies: kandelaberen van de boom, behoud van de stam vanwege hoge belevingswaarde. Zo snel mogelijk herplanten met boom van dezelfde soort buiten de kroonprojectie, met stamomtrek 40-45 cm	04-01-16	--
2	1 Dubbelbloemige paardenkastanje (<i>Aesculus hippocastanum</i> 'Baumannii', O5508)	Noordwal 117 (Bakkerstraat)	Reden: de boom was ondeskundig, in opdracht van de gemeentelijke centrale vastgoedcombinatie, zonder vergunning gekandelaberd Adviezen: 1) boom verder met rust laten 2) verharding onder de kroonprojectie blijvend verwijderen 3) in koopcontract aan VvE de garantie opnemen dat de boom goede conditie en huidige habitus gegarandeerd wordt. Foto's bijvoegen en de rol van de groenbeheerder opnemen. 4) Informeren van de gemeentelijke diensten omtrent regelgeving monumentale bomen 5) hoveniersbedrijven en gespecialiseerde bedrijven opnieuw informeren over regelgeving van beheer en onderhoud van monumentale bomen.	19-02-16	--
3	1 Bruine beuk <i>Fagus sylvatica</i> 'Atropunicea' (P2528)	Laan van Roos en Doorn	Reden: klacht van bewoner. De offerte om meer dan 30% te snoeien was aangevraagd, maar niet door de eigenaar. Klacht bleek ongegrond en snoeien kan een negatief gevolg hebben. Er bleek geen kapvergunning te zijn aangevraagd. Advies: negatief advies t.a.v. voorgenomen snoei. Brieven hierover aan de eigenaar, VvE en groenbeheerder.	20-04-16	SB/2016 .2138
4	9 diverse monumentale bomen	Huijgenspark	Reden: de bodem ter plaatse is zo sterk verdicht, dat het regenwater slechts zeer moeilijk in de bodem kan wegzakken. Deze verdichting heeft een zeer nadelige invloed op de vitaliteit van de betreffende bomen. Advies: hekken rond kroonprojectie van de monumentale bomen te laten plaatsen direct voorafgaande aan de opbouw van het festivalterrein en pas te verwijderen na de afbraak ervan.	06-12-16	--

Tabel 3. Overige adviezen in overleg

Nr	Boom/bomen	Locatie	Advies / reden	Datum advies	Reactie
1	Huntingdon Iep (<i>Ulmus hollandica</i> 'Vegeta'; O532 boomnr 219)	Lange Voorhout	Reden: De iep is aangetast door de inktzwam, maar er zijn geen risico's. Advies: de boom jaarlijks inspecteren en dood hout te verwijderen.	12-02-16	
2	Rode paardenkastanje (<i>Aesculus carnea</i> ; P520)	Van Diemenstraat	Reden: De kastanje heeft zware armen laten vallen. Advies: Vanwege verhoogde kans op takbreuk in de toekomst is geadviseerd om spoedig maatregelen te nemen. Dit kon zijn de omvang van de kroon 20-25% te reduceren of de boom te rooien. De uiteindelijke beslissing zou worden overgelaten aan de eigenaar van de boom	12-02-16	
3	Schietwilg (<i>Salix alba</i> 'Vitellina'; O730)	Ridderlaanplantsoen	Reden: Bij het verwijderen van het asfalt van het pad langs de monumentale Wilg met zwaar materiaal dreigde de wortels van de wilg beschadigd te worden. Advies: verleg het pad buiten de kroonprojectie	Najaar 2016	

Geen advies mogelijk

De Adviesraad had willen adviseren over de mogelijke gevolgen van grondwaterstandwijzigingen voor de monumentale bomen op het Lange Voorhout en de Lange Vijverberg. Om die reden heeft de Adviesraad gevraagd de hydrologische gegevens toe te sturen.

Ondanks herhaald verzoek zijn deze gegevens niet overlegd. Advies is niet mogelijk geweest.

Aanbevelingen

1. De Adviesraad adviseert met nadruk om gevraagde gegevens te overhandigen, omdat zonder gegevens deugdelijke advisering niet mogelijk is.
2. De Adviesraad adviseert om de monumentale bomen meer onder de aandacht te brengen van bewoners van onze stad.
3. De Adviesraad blijft zich zorgen maken over de effecten van de knopvraat van halsbandparkieten m.n. op kastanjes. In 2016 zijn grote aantallen halsbandparkieten waargenomen op de Lange Vijverberg en het eiland in de Hofvijver. Ze beperken zich niet tot het afknabbelen van takjes van kastanjes, maar ook linden, platanen en iepen zijn in de gehele stad de dupe.
4. De nummering van de monumentale bomen komt niet overeen met de nummering van WebGis en het publiek toegankelijke ArcGis. Onderzoeksrapporten hanteren ook nog eens een eigen nummering. Dit is niet inzichtelijk en leidt tot verwarring. Het verdient aanbeveling om één nummeringssysteem te maken en te laten hanteren.